

Пояснювальна записка
до заключного звіту про стан виконання Міської цільової програми
протидії захворюванню на туберкульоз на 2017-2021 роки

За 2017 - 2021 роки укладені договори, проведені процедури закупівель та поставлені товари на суму 36 912,9 тис. грн., у тому числі: пересувний флюорограф та портативний цифровий рентгенівський апарат – 6 480,0 тис. грн., лабораторні витратні матеріали для діагностики туберкульозу – 5 708,9 тис. грн., технічне обслуговування лабораторного обладнання – 2 097,6 тис. грн., рентгенплівка – 637,6 тис. грн., продуктові набори – 15 282,7 тис. грн., маски медичні, респіратори та лампи бактерицидні – 6 656,1 тис. грн., інформаційні матеріали – 50,0 тис. грн.

Стан виконання результативних показників заходів Програми

Розділ I. Комплексні та орієнтовані на пацієнта скринінг, діагностика, лікування та профілактика туберкульозу

Пункт 1. Систематичний скринінг груп високого ризику щодо захворювання на туберкульоз:

пп.1.1. Диференційоване формування груп підвищеного ризику захворювання на туберкульоз для активного виявлення туберкульозу в залежності від регіональних особливостей (соціальних, епідеміологічних, туберкульоз/ВІЛ) та забезпечення їх повного охоплення діагностикою туберкульозу із залученням організацій громадянського суспільства

Показник виявлення хворих на туберкульоз серед осіб з груп ризику, охоплених скринінгом, склав 4,5 % та практично відповідає плановому – 5,0 %. Особи з групи соціального ризику в більшості не укладають декларації з сімейним лікарем та не відвідують медичні заклади.

пп. 1.2. Здійснення систематичного скринінгу, що включає активне виявлення випадків туберкульозу серед груп високого ризику захворювання на туберкульоз, в тому числі із залученням неурядового сектора

Закуплені пересувний цифровий флюорограф та портативний цифровий рентгенівський апарат.

За 2017 – 2021 роки проведені обстеження осіб з груп ризику в т.ч. повторні обстеження (1 087 436 обстежень), які підлягають скринінгу на туберкульоз, виявлено 922 особи з легеневою патологією, у 67 осіб діагностований туберкульоз легень.

План профілактичних оглядів на туберкульоз серед контингентів груп ризику виконаний на 95 %, що відповідає індикаторному показнику.

Пункт 2. Рання діагностика усіх форм туберкульозу та всеохоплюючий доступ до тестування на чутливість до ліків, в тому числі шляхом використання швидких тестів:

п.п.2.1. Здійснення оптимізації мережі лабораторій з мікробіологічної діагностики туберкульозу

Кількість лабораторій з мікробіологічної діагностики туберкульозу I рівня приведена до фактичної потреби та дорівнює 10.

пп.2.2. Зміцнення лабораторної мережі з мікробіологічної діагностики туберкульозу для якісної діагностики всіх форм туберкульозу

Фахівцями лабораторії III рівня з мікробіологічної діагностики туберкульозу КНП «ФТИЗІАТРІЯ» проводилася зовнішня оцінка якості бактеріоскопічної (мікроскопія мокротиння) діагностики туберкульозу в лабораторіях I рівня на виконання вимог наказів МОЗ України від 28.07.2016 р. № 786 «Про затвердження Положення про систему управління якістю досліджень в лабораторіях, що здійснюють мікробіологічну діагностику туберкульозу» та від 27.06.2019 р. № 1462 «Про затвердження Інструкції з мікробіологічної діагностики туберкульозу»; наказу ДООЗ КМДА від 16.12.2019 року № 1452 «Про впровадження в закладах охорони здоров'я м. Києва Інструкції з мікробіологічної діагностики туберкульозу». Щороку 10 лабораторій I рівня успішно проходили зовнішній контроль якості лабораторних досліджень, що забезпечило надання якісних та достовірних результатів лабораторних досліджень з виявлення та діагностики туберкульозу методом мікроскопії мазка.

пп.2.3. Забезпечення 100 % доступу хворих до безперервної діагностики туберкульозу шляхом закупівлі обладнання та витратних матеріалів для бактеріологічних методів діагностики туберкульозу, своєчасного виявлення, корекції побічних дій та моніторингу лікування

За 2017 – 2021 роки закуплено та розподілено до КНП «ФТИЗІАТРІЯ», 18 центрів первинної медико-санітарної допомоги, 12 клінічних лікарень та 8 консультативно-діагностичних центрів м. Києва витратні матеріали для збору біологічного матеріалу, мікроскопічної та бактеріологічної діагностики туберкульозу на суму 5 708,9 тис. грн. Це дозволило 100 % забезпечити пацієнтів безкоштовним обстеженням. За звітний період в закладах первинної ланки та в стаціонарах міських клінічних лікарень відсоток виявлення зріс з 3,4 % за 2017 рік до 4,1 % за 2021 рік.

пп.2.4. Забезпечення доступу хворих до швидкої діагностики туберкульозу з використанням молекулярно-генетичних методів

Показник зріс з 92,5 % за 2017 рік до 98,9 % за 2021 рік при плановому показнику Програми 95%.

пп.2.5. Організація транспортування мокротиння з пунктів збору до лабораторій першого рівня для забезпечення раннього виявлення туберкульозу

Захід виконано на 100%, в усіх амбулаторіях ЦПМСД проводиться забір мокротиння та здійснюється його доставка до центрів мікроскопії КДЦ.

пп.2.6. Забезпечення технічного обслуговування обладнання лабораторій з мікробіологічної діагностики туберкульозу

Проведено та профінансовано на загальну суму 2 097,6 тис. грн. щорічне технічне обслуговування та ремонт оптичного обладнання, послуги з кваліфікації (валідації) боксів біологічної безпеки, технічне обслуговування припливно-витяжної системи, ремонт та технічне обслуговування лабораторного обладнання. Здійснення профінансованих заходів дало можливість забезпечити виконання рекомендацій ВООЗ щодо попереджувального та поточного обслуговування обладнання лабораторій протитуберкульозних закладів. Це дозволило:

- підтримувати лабораторне обладнання та вентиляційні системи в робочому стані;
- отримувати якісні та достовірні результати лабораторних досліджень;

- забезпечувати безпечні умови роботи для персоналу лабораторії (бокси біологічної безпеки та вентиляційна система).

Пункт 3. Всеохоплюючий доступ до якісного лікування та всього комплексу послуг для всіх хворих на туберкульоз, включаючи його хіміорезистентні форми, а також надання підтримки пацієнтам з метою формування прихильності до лікування:

пп.3.1. Забезпечення 100 % доступу хворих до рентгенологічного обстеження з метою моніторингу лікування шляхом закупівлі витратних матеріалів

Закуплено рентгенівську плівку та хімічні реактиви на суму 637,6 тис. грн., це дозволило 100 % забезпечити пацієнтів безкоштовним обстеженням тих хто потребував.

пп.3.2. Забезпечення своєчасного скерування до торакального хірурга з питання хірургічного лікування хворих на мультирезистентний туберкульоз, туберкульоз із розширеною резистентністю за наявності відповідних медичних показів до адекватної хіміотерапії

Щороку було забезпечено скерування на консультацію до торакального хірурга з питання хірургічного лікування від 15,0 % до 18,0 % хворих на мультирезистентний туберкульоз. За період дії програми загальний відсоток хворих на мультирезистентний туберкульоз, які направлені на хірургічне лікування, склав 15,2 % що перевищує плановий показник (15,0 %).

пп.3.3 Удосконалення системи надання медичної допомоги хворим на туберкульоз шляхом впровадження моделей лікування з акцентом на амбулаторне лікування, інтегрованих в роботу медичних закладів різного рівня надання послуг із залученням громадянського суспільства

За 2017 – 2021 роки на амбулаторному лікуванні перебували 7 932 особи, що склало 100 % від загальної кількості осіб, які потребували такого лікування.

Ефективність амбулаторного лікування склала 90,0 % (рекомендації ВООЗ - 85 %), показник перерваного лікування склав 2,5 % (рекомендації ВООЗ – до 3 %).

пп.3.4. Забезпечення соціальної підтримки хворих на туберкульоз, орієнтованої на потреби пацієнтів та членів їх родин, з метою забезпечення прихильності до лікування та завершення повного курсу

За звітний період на суму 15 282,7 тис. грн. закуплено 34 328 продуктових наборів для соціальної підтримки хворих, що знаходяться на амбулаторному лікуванні. Допомогу отримали 6 879 киян, що склало 100 % від загальної кількості осіб, які потребували такої допомоги.

пп.3.5. Зміцнення моделі комплексного надання інтегрованих послуг хворим на туберкульоз із залученням працівників закладів первинної медичної допомоги та громад шляхом широкого застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій

Показник охоплення хворих 1-4 категорії лікуванням у закладах первинної медичної допомоги, на супроводі соціальних працівників неурядових організацій і протитуберкульозних закладів, із застосуванням відео-ДОТ зріс з 75,8 % за 2017 рік до 94,3 % за 2021 рік та перевищив плановий показник – 90 %.

пп.3.6. Забезпечення безперервності надання послуг мігрантам, особам без громадянства, внутрішньо переміщеним особам, учасникам АТО

Показник охоплення безперервним лікуванням хворих на туберкульоз внутрішньо переміщених осіб, мігрантів, осіб без громадянства, учасників АТО щорічно склав 100 %.

пп.3.7. Зміцнення співпраці між цивільним та пенітенціарним сектором з метою забезпечення безперервності лікування пацієнтів, які переводяться з пенітенціарних закладів до закладів цивільного сектора та навпаки

Захід виконано на 100 % щорічно, переведені з пенітенціарних закладів до протитуберкульозних установ хворі забезпечені безкоштовним лікуванням туберкульозу.

пп.3.8. Забезпечення належного надання паліативної допомоги хворим на туберкульоз

Охоплення паліативним лікуванням хворих відповідно до потреби складає 100 %. Пацієнти, які потребували медичної допомоги, проліковані в умовах стаціонару протитуберкульозного закладу. З 01 квітня 2021 року впроваджені послуги мобільної паліативної медичної допомоги.

Пункт 4. Спільні заходи боротьби з ко-інфекцією туберкульоз/ ВІЛ-інфекція та ведення поєднаних патологій:

пп.4.1. Залучення організацій громадянського суспільства до активної участі у протидії туберкульозу, в тому числі до виконання державного соціального замовлення, забезпечення захисту населення з обмеженим доступом до медичної допомоги, підвищення рівня громадської обізнаності, розв'язання проблеми, пов'язаної з негативним ставленням суспільства до хворих на туберкульоз

Розроблений та впроваджений регіональний план заходів з інформування та залучення населення до протидії захворюванню на туберкульоз.

пп.4.2. Забезпечення 100 % доступу хворих до консультування та тестування на ВІЛ

Показник охоплення хворих на туберкульоз обстеженням на ВІЛ зріс з 95,4 % за 2017 рік до 100 % за 2021 рік.

пп.4.3. Забезпечення 100 % доступу хворих на туберкульоз/ВІЛ до профілактичного лікування ко-тримоксазолом

За 2017 – 2021 роки показник охоплення хворих профілактичним лікуванням ко-тримоксазолом зріс з 96,3 % до 100 %.

Розділ II Системна підтримка та реформа надання послуг

Пункт 1. Епідагляд та управління даними:

пп.1.1. Розбудова єдиної системи моніторингу та оцінки ефективності заходів, спрямованих на протидію туберкульозу з метою удосконалення процесу стратегічного планування, виконання благодійних програм, проектів міжнародної технічної допомоги

У 100 % відповідно до потреби фахівці протитуберкульозної служби охоплені навчанням з питань моніторингу та оцінки.

пп.1.2. Забезпечення діяльності центру моніторингу та оцінки протидії захворюванню на туберкульоз

У 2017 році створений та функціонує центр моніторингу та оцінки заходів протидії захворюванню на туберкульоз.

пп.1.3. Розробка та впровадження плану моніторингу та оцінки ефективності виконання Програми

Розроблений та впроваджений план моніторингу та оцінки ефективності виконання Програми

пп.1.4. Здійснення моніторингових візитів до відповідних закладів охорони здоров'я

За звітний період моніторингові візити до закладів первинної медико-санітарної допомоги міста проведено в повному обсязі. За результатами проведених візитів встановлено, що заходи Програми в закладах виконуються належним чином.

пп. 1.5. Забезпечення взаємного обміну інформацією між різними джерелами даних, що використовуються для епіднагляду за туберкульозом

Захід виконано на 100%, що підтверджується звірками та обміном достовірною інформацією між різними джерелами даних.

Пункт 2. Рациональне використання лікарських засобів:

пп.2.1 Удосконалення фармаконагляду та контролю за побічними реакціями на основі наявних в Україні інструментів, технічних та кадрових ресурсів

Хворі на туберкульоз 100 % забезпечені лікуванням з дотриманням схем відповідно до настанов ВООЗ та Стандартів охорони здоров'я при туберкульозі.

У 100 % випадків відповідно до потреби забезпечено охоплення лікуванням побічних реакцій на протитуберкульозні препарати.

Пункт 3. Інфекційний контроль за туберкульозом:

пп. 3.1. Запровадження сучасних заходів з інфекційного контролю за туберкульозом, спрямованих на запобігання поширенню захворювання на туберкульоз у закладах охорони здоров'я та зміцнення матеріально-технічної бази протитуберкульозних закладів

Поставлено та профінансовано в повному обсязі на загальну суму 6 656,1 тис. грн. маски медичні (390 900 шт.), респіратори (513 995 шт.), лампи бактерицидні (375 шт.) Завдяки ефективному впровадженню заходів з інфекційного контролю з 2019 року не зареєстровано жодного випадку захворювання на туберкульоз серед медичних працівників протитуберкульозної служби (2017 рік – 2 випадки, 2018 рік – 1 випадок).

Пункт 4. Залучення громадянського суспільства в сфері протидії туберкульозу:

4.1. Залучення організацій громадянського суспільства до активної участі у протидії туберкульозу, в тому числі до виконання державного соціального замовлення, забезпечення захисту населення з обмеженим доступом до медичної допомоги, підвищення рівня громадської обізнаності, розв'язання проблеми, пов'язаної з негативним ставленням суспільства до хворих на туберкульоз

Створена та функціонує робоча група «Права людини та здоров'я», в рамках якої впроваджуються механізми залучення неурядового сектору до проведення скринінгу на туберкульоз серед уразливих груп населення, здійснюється навчання соціальних працівників, фахівців центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. До складу робочої групи залучено

представників Київського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та неурядових організацій.

4.2. Залучення осіб, які постраждали від туберкульозу, до діяльності у сфері протидії туберкульозу

Налагоджено співпрацю з БО «TVpeopleUkraine», БО «Фундація Громадський рух «Українці проти туберкульозу» та Партнерством Стоп ТБ щодо спільної участі у онлайн заходах.

пп.4.3. Впровадження механізмів залучення неурядового сектору до проведення скринінгу на туберкульоз серед уразливих верств населення

Розроблено та впроваджено заходи з домедичного скринінгу шляхом анкетування. План профілактичних оглядів на туберкульоз серед груп підвищеного ризику виконаний на 95 %.

пп.4.4. Навчання соціальних працівників, фахівців центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з питань надання соціальних послуг у сфері протидії туберкульозу

Навчання проводилося у 2019 - 2020 роках, показник охоплення навчанням склав 100 % від потреби.

пп.4.5 Розробка та запровадження інформаційних матеріалів щодо профілактики туберкульозу у місцях масового перебування населення, в тому числі забезпечення скринінговими анкетами соціальних закладів та громадських організацій, які працюють з представниками груп ризику

З метою профілактики захворювання на туберкульоз та підвищення рівня обізнаності громадян щодо даного питання за звітний період розроблено та розповсюджено в закладах первинної медико-санітарної допомоги міста інформаційні матеріали щодо профілактики туберкульозу (на суму 50,0 тис. грн. закуплено 5 000 буклетів, товар поставлено та профінансовано в повному обсязі).

Крім того, фахівцями КНП «Київський міський центр громадського здоров'я» підготовлено інформаційно-просвітницькі матеріали з питань протидії туберкульозу, проведені переклад та адаптація міжнародних інформаційних матеріалів ВООЗ з питань туберкульозу для викладення на офіційному сайті центру.

Заступник директора – начальник
управління лікувально-профілактичної
допомоги

Галина ЗБОРОМИРСЬКА

Заступник директора –
начальник управління економіки

Дмитро КУЦОПАЛ